

Polaganje državnog ispita za državne službenike

1. Može li se u državnu službu primiti osoba koja nema položen državni ispit?

U državnu službu se može primiti osoba bez položenog državnog ispita, no dužna ga je položiti u propisanom roku.

Obrazloženje:

Na natječaj za prijam u državnu službu, može se prijaviti osoba ako ispunjava opće i posebne uvjete za prijam u državnu službu koji su propisani odredbama čl. 52. Zakona o državnim službenicima (NN, broj 155/23). Ukoliko je natječajem propisan posebni uvjet položen državni ispit, može se prijaviti na natječaj osoba koja nema položen državni ispit iz razloga što je odredbom čl. 99. st. 1. Zakona o državnim službenicima propisano da je državni službenik dužan položiti državni ispit propisane razine za radno mjesto na koje je raspoređen najkasnije u roku od godine dana od dana početka rada u državnoj službi utvrđenog rješenjem o rasporedu na radno mjesto.

2. U kojem roku je državni službenik dužan položiti državni ispit?

Državni službenik dužan je položiti državni ispit propisane razine za radno mjesto na koje je raspoređen najkasnije u roku od godine dana od početka rada u državnoj službi utvrđenog rješenjem o rasporedu na radno mjesto. Državni službenik koji se raspoređuje ili premješta na radno mjesto bez položenog državnog ispita ili s položenim državnim ispitom niže razine od propisane za to radno mjesto, dužan je položiti državni ispit propisane razine u roku od šest mjeseci od dana rasporeda ili premještaja na to radno mjesto.

Obrazloženje:

Odredba čl. 99. st. 1. Zakona o državnim službenicima (NN, broj 155/23) propisuje da je državni službenik dužan položiti državni ispit propisane razine za radno mjesto na koje je raspoređen najkasnije u roku od godine dana od dana početka rada u državnoj službi utvrđenog rješenjem o rasporedu na radno mjesto, a odredba st. 2. istog članka propisuje da je državni službenik koji se raspoređuje ili premješta na radno mjesto bez položenog državnog ispita ili s položenim državnim ispitom niže razine od propisane za to radno mjesto, dužan položiti državni ispit propisane razine u roku od šest mjeseci od dana rasporeda ili premještaja na radno mjesto.

U odnosu na zatečene službenike, a koji nemaju položen državni ispit odgovarajuće razine na dan stupanja na snagu Zakona primjenjuje se odredba čl. 157. st. 4. navedenog Zakona kojom je propisano da državni službenik koji nema položen ispit propisane razine dužan je ispit položiti najkasnije u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu tog Zakona. (stupio na snagu 1. 1. 2024.).

Posebno ukazujemo da se isto odnosi na nove postupke jer je čl. 169. st. 1. Zakona o državnim službenicima propisano da postupci prijma u državnu službu i postupci u kojima se odlučuje o pravima i obvezama državnih službenika započeti do dana stupanja na snagu ovoga Zakona dovršit će se prema odredbama propisa koji su bili na snazi u vrijeme pokretanja postupka.

Slijedom navedenog, započeti postupci polaganja će se završiti za zatečene službenike bez položenog državnog ispita odgovarajuće razine primjenom odredba čl. 42. st. 3. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državnim službenicima (NN, broj 70/19).

3. Ima li osoba koja je primljena u državnu službu na određeno vrijeme obvezu polaganja državnog ispita?

Osoba koja je primljena u državnu službu na određeno vrijeme u trajanju dužem od godinu dana ima obvezu polaganja državnoga ispita. Ako je osoba primljena u državnu službu na određeno vrijeme u trajanju od godinu dana ili kraćem trajanju, nema obvezu polaganja državnog ispita, no ispit može polagati po obavljenom probnom radu.

Obrazloženje:

Odredbom čl. 81. Zakona o državnim službenicima (NN, broj 155/23.) propisano je kada se i na koji način osoba može primiti u državnu službu na određeno vrijeme, koliko takva služba može najdulje trajati te u slučaju predvidivog trajanja službe na određeno vrijeme od najmanje šest mjeseci, osobe se primaju uz obvezni probni rad u trajanju od dva mjeseca.

Sukladno odredbi čl. 99. st. 3. navedenog Zakona, državni službenik primljen u državnu službu na određeno vrijeme u trajanju dužem od godinu dana dužan je položiti državni ispit u roku od godine dana od dana početka rada u državnoj službi.

Sukladno odredbi čl. 99. st. 4. navedenog Zakona, državni službenik primljen u državnu službu na određeno vrijeme u trajanju od godinu dana ili kraćem trajanju može polagati državni ispit po obavljenom probnom radu.

4. Kada vježbenik najranije može pristupiti polaganju ispita?

Osobe sa završenim obrazovanjem određene razine i struke, bez radnog iskustva na odgovarajućim poslovima ili s radnim iskustvom kraćim od 12 mjeseci primaju se u državnu službu kao vježbenici. Vježbenici mogu pristupiti polaganju ispita najranije tri mjeseca prije isteka vježbeničkog staža, odnosno kada steknu devet mjeseci radnog iskustva.

Obrazloženje:

Sukladno odredbama čl. 78. st. 2. i 3.. Zakona o državnim službenicima (NN, broj 155/23), osobe sa završenim obrazovanjem određene razine i struke, bez radnog iskustva na odgovarajućim poslovima ili s radnim iskustvom kraćim od 12 mjeseci, primaju se u državnu službu kao vježbenici.

Za vježbenike probni rad (vježbenički staž) traje 12 mjeseci, s tim da najranije tri mjeseca prije isteka probnoga rada mogu pristupiti polaganju državnog ispita.

5. Mora li polagati državni ispit osoba koja ima položen pravosudni ispit?

Osoba koja ima položen pravosudni ispit je oslobođena polaganja državnog ispita.

Obrazloženje:

Sukladno odredbi čl. 99. st. 5. Zakona o državnim službenicima (NN, broj 155/23), državni ispit nije dužan polagati državni službenik koji ima položen pravosudni ispit.

6. Je li u obvezi polaganja državnog ispita osoba koja ima položen državni ispit II. razine, a prima se odnosno raspoređuje na radno mjesto za koje je uvjet položen državni ispit I. razine?

Osobe koje imaju položen državni ispit II. razine ispunjavaju uvjet položenog državnog ispita I. razine ukoliko imaju odgovarajuću struku utvrđenu kao uvjet za raspored na niže radno mjesto.

Obrazloženje:

Prema stajalištu Odbora za državnu službu izraženom u rješenju, KLASA: UP/II-112-07/14-01/63, URBROJ 566-01/3-14-4 od 14. ožujka 2014. godine, komisija za provedbu javnog natječaja, prilikom procjene ispunjenja formalnih uvjeta osoba prijavljenih na javni natječaj za prijam u državnu službu na radno mjesto za koje je kao jedan od uvjeta propisana srednja stručna sprema, dužna je u razmatranje uzeti i diplomu stečenu na višem stupnju obrazovanja (završen stupanj obrazovanja sveučilišnog/stručnog prvostupnika ili stupanj obrazovanja magistra struke ili stručnog specijalista – nekadašnja viša, odnosno visoka stručna sprema), ukoliko se radi o odgovarajućoj struci utvrđenoj kao uvjet za obavljanje poslova oglašenog radnog mjesta. Argumentom analogije (sličnosti a simili ad simile) može se zaključiti da ista kvalifikacija pripada i u odnosu na položeni državni ispit II. razine .

7. Može li osoba sa završenom trogodišnjom strukovnom školom polagati državni ispit za I. razinu?

Zakon kao uvjet za polaganje državnog ispita odgovarajuće razine propisuje stupanj obrazovanja koji je utvrđen kao stručni uvjet za raspored na radno mjesto, a ne struku koja je utvrđena kao uvjet za raspored na određeno radno mjesto.

Strukovnim obrazovanjem koje može biti u trogodišnjem i četverogodišnjem ili petogodišnjem trajanju stječe se srednja razina obrazovanja.

Obrazloženje:

Zakon o državnim službenicima (NN, broj 155/23) u čl. 100. propisuje da se državni ispit polaže za I. ili II. razinu, ovisno o razini obrazovanja koji je uvjet za raspored na radno mjesto.

Državni ispit I. razine polaže se za obavljanje poslova radnog mjesta za koje je uvjet završena srednja škola.

Državni ispit II. razine polaže se za obavljanje poslova radnog mjesta za koje je uvjet završen sveučilišni odnosno stručni diplomski studij, sveučilišni integrirani prijediplomski i diplomski studij ili završen sveučilišni odnosno stručni prijediplomski studij.

Sukladno odredbi čl. 49. istog Zakona radna mjesta mogu se popunjavati samo u skladu s pravilnikom o unutarnjem redu i prema usvojenom planu prijma u službu te se pravilnikom o unutarnjem redu utvrđuju radna mjesta u državnom tijelu, potreban broj državnih službenika na svakom radnom mjestu i uvjeti za raspored, potrebne kompetencije te druga pitanja od značaja za organizaciju i način rada u državnom tijelu sukladno zakonu.

8. Ima li obvezu polaganja državnog ispita II. razine osoba koja ima položen državni stručni ispit za srednju stručnu sprema odnosno osoba koja ima položen državni stručni ispit za višu ili visoku stručnu sprema ako je raspoređena na radno mjesto za koje je uvjet viša odnosno visoka stručna sprema?

Osoba koja ima položen ispit za srednju stručnu sprema ima obvezu polaganja državnog ispita II. razine. Osoba koja ima položen ispit za višu ili visoku stručnu sprema nema obvezu polaganja državnog ispita II. razine.

Obrazloženje:

Prema odredbama čl. 157. Zakona o državnim službenicima (NN, broj 155/23) položen državni stručni ispit za srednju stručnu spremu smatra se položenim državnim ispitom I. razine, a položen državni stručni ispit za visoku i višu stručnu spremu smatra se položenim državnim ispitom II. razine.

Nadalje državni službenik koji je oslobođen obveze polaganja državnog stručnog ispita za poslove radnog mjesta određene razine obrazovanja, sukladno propisima koji su bili na snazi u vrijeme oslobađanja obveze polaganja državnog stručnog ispita, nije dužan polagati državni ispit odgovarajuće razine u smislu odredaba ovoga Zakona.

Državni službenik koji nema položen ispit propisane razine dužan je ispit položiti najkasnije u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga Zakona, a državni službenik koji ne položi državni ispit u propisanom roku od šest mjeseci rasporedit će se na radno mjesto za koje ispunjava uvjete i ima položen državni ispit propisane razine, a ako nema slobodnog radnog mjesta na koje se državni službenik može rasporediti, odgovarajuće će se primijeniti odredbe ovoga Zakona o stavljanju na raspolaganje.

9. Mora li službenik koji je položio stručni/strukovni ispit polagati državni ispit?

Službenik koji ima položen stručni/strukovni ispit za posebna zanimanja u javnoj službi mora polagati državni ispit.

Obrazloženje:

Zaposleni u tijelima državne uprave, polažu državni ispit sukladno odredbama Zakona o državnim službenicima (NN, broj 155/23).

Položeni stručni ispit po Programu koji je propisan posebnim propisom (npr. Pravilnik o pripravničkom stažu i polaganju stručnog ispita u djelatnosti socijalne skrbi (NN, br: 148/22), Pravilnik o pripravničkom stažu zdravstvenih radnika (NN, broj 2/11, 14/13, 114/13, 145/13, 126/14, 135/15 i 100/18), Pravilnik o polaganju stručnog ispita učitelja i stručnih suradnika u osnovnom školstvu i nastavnika u srednjem školstvu (NN, br: 88/03), za obavljanje određenih poslova (npr. za socijalne radnike u ustanovama socijalne skrbi), koji se polaže pred nadležnim Ispitnim povjerenstvom, ne smatraju se položenim ili priznatim državnim ispitom za rad u tijelima državne uprave.

10. Ukoliko službenik izvanredno napreduje mora li polagati državni ispit II. razine?

Državni službenik ima obvezu polaganja državnog ispita ukoliko napreduje, a nema položen državni ispit propisane razine za to radno mjesto.

Obrazloženje:

Odredba čl. 99. st. 2. Zakona o državnim službenicima (NN, broj 155/23) propisuje da državni službenik koji se raspoređuje ili premješta na radno mjesto bez položenog državnog ispita ili s položenim državnim ispitom niže razine od propisane za to radno mjesto, dužan je položiti državni ispit propisane razine u roku od šest mjeseci od dana rasporeda ili premještaja na radno mjesto.

11. Treba li polagati posebni stručni ispit za pojedine inspekcijske poslove službenik koji ima položen državni ispit odgovarajuće razine te je raspoređen na radno mjesto određenog inspektora?

Uvjeti za obavljanje inspekcijskih poslova propisuju se posebnim propisom kojim se uređuje određeno upravno područje.

Obrazloženje:

Zakon o državnim službenicima (NN, broj 155/23) propisuje polaganje državnog ispita koji ne sadrži područja ispitivanja za stjecanje ovlaštenja za obavljanje određenih inspekcijskih poslova (npr. sportskog inspektora, rudarskog inspektora, prosvjetnog inspektora itd.). Samo posebnim propisom koji uređuje područje određene inspekcije se može utvrditi obveza i rokovi za polaganje stručnog ispita za stjecanje ovlaštenja za obavljanje određenih inspekcijskih poslova te se tada propisuje i donošenje provedbenog propisa za polaganje predmetnog stručnog ispita od strane čelnika tijela koji je nadležan za određene inspekcijske poslove.

12. Ukoliko pojedinačnim aktom (rješenjem) službeniku nije utvrđena obveza i rok polaganja državnog ispita odgovarajuće razine je li službenik dužan polagati državni ispit?

Ukoliko pojedinačnim aktom nije utvrđena obveza i rok polaganja državnog ispita čelnik tijela je dužan donijeti dopunsko rješenje kojim se isto utvrđuje.

Obrazloženje:

Prema čl. 100. st. 2. Zakona o općem upravnom postupku (NN, broj 47/09 i 110/21) ako javnopravno tijelo rješenjem nije riješilo sva pitanja koja su predmet postupka, može se, na prijedlog stranke ili po službenoj dužnosti, donijeti rješenje o pitanjima koja nisu riješena (dopunsko rješenje).

Isto tako prema čl. 77. st. 2. Zakona o državnim službenicima propisano je da se u rješenju o rasporedu za izabranog kandidata navode između ostalog i podaci o položenom državnom ispitu, odnosno obvezi polaganja državnog ispita propisane razine za radno mjesto na koje se raspoređuje i rok za polaganje državnog ispita ako ga nije položio.

Slijedom toga i za novoprimljenog službenika kojem nije u rješenju o rasporedu utvrđena obveza i rok polaganja državnog ispita se donosi dopunsko rješenje kojim se isto utvrđuje.

13. Koji je rok polaganja državnog ispita službeniku koji se premješta na drugo radno mjesto po potrebi službe prije proteka roka za polaganje državnog ispita utvrđenog prema čl. 99 st. 1. Zakona o državnim službenicima?

Rok polaganja je utvrđen u rješenju o prijmu i rasporedu za kandidata koji je primljen u državnu službu te se u rješenju o premještaju rok utvrđuje sukladno donesenim rješenjima.

Obrazloženje:

U slučaju premještaja državnog službenika prije proteka roka od godine dana od početka rada u državnoj službi, a koji je primljen u državnu službu putem javnog natječaja bez položenog državnog ispita te mu je temeljem čl. 99. st. 1. Zakona o državnim službenicima utvrđena obveza polaganja ispita u roku od godine dana od početka rada, u izreci rješenje o premještaju ili rasporedu treba se pozvati na obvezu i rok polaganja državnog ispita koji su utvrđeni u rješenju o prijmu i rasporedu na radno mjesto.

14. Može li se produžiti rok za polaganje državnog ispita?

Rok za polaganje državnog ispita se može produžiti ukoliko postoje za to opravdani razlozi.

Obrazloženje:

Sukladno odredbama čl. 103. Zakona o državnim službenicima (NN, broj 155/23), u slučaju privremene nesposobnosti za rad, korištenja roditeljskog, očinskog ili roditeljskog dopusta, te drugog opravdanog razloga, rok za polaganje državnog ispita produžit će se na zahtjev službenika za onoliko vremena koliko je trajala privremena nesposobnost za rad, roditeljski, očinski ili roditeljski dopust ili drugi opravdani razlozi. Zahtjev za produženje roka za polaganje državnog ispita službenik može podnijeti čelniku tijela najkasnije do isteka tog roka. O produženju državne službe i roka za polaganje državnog ispita donosi se posebno rješenje.

Državnom službeniku koji je primljen u državnu službu na određeno vrijeme rok za polaganje državnog ispita može se produžiti najduže do isteka roka na koji je primljen u službu.

Slijedom navedenog čelnik tijela može, ali i ne mora produžiti rok polaganja državnog ispita.

15. Koja je posljedica u slučaju da službenik u trećem pokušaju ne položi državni ispit?

Službeniku koji u trećem pokušaju ne položi državni ispit prestaje državna služba po sili zakona.

Obrazloženje:

Odredbom čl. 99. st. 1. i 3. Zakona o državnim službenicima (NN, broj 155/23) je propisano da državni službenik ima obvezu položiti državni ispit propisane razine za radno mjesto na koje je raspoređen najkasnije u roku od godine dana od dana početka rada u državnoj službi utvrđenog rješenjem o rasporedu na radno mjesto, a st. 6. istog članka da državni službenik može pristupiti polaganju državnog ispita najviše tri puta za svaku razinu.

Odredbama čl. 103. st. 1. Zakona o državnim službenicima propisano je da državnom službeniku iz čl. 99. st. 1. i 3. tog Zakona koji ne položi državni ispit u propisanom roku prestaje državna služba istekom posljednjeg dana roka za polaganje ispita.

Odredbom čl. 103. st. 2. je propisano da državni službenik iz čl. 99. st. 2. Zakona koji ne položi državni ispit II. razine u propisanom roku, rasporedit će se na radno mjesto za koje ispunjava uvjete i ima položen državni ispit I. razine, a ako nema slobodnog radnog mjesta na koje se državni službenik može rasporediti, odgovarajuće se primjenjuju odredbe tog Zakona o stavljanju državnog službenika na raspolaganje Vladi.

Odredbom čl. 152. st. 1. toč. 8. navedenog Zakona isto je propisano da državnom službeniku prestaje državna služba po sili zakona ako ne položi državni ispit u propisanom roku – istekom roka u kojem je bio obvezan položiti državni ispit ako tim Zakonom nije drukčije propisano.

Nadalje prema odredbi čl. 157. st. 5. istog Zakona zatečenog državnog službenika iz st. 4. istog članka koji ne položi državni ispit u propisanom roku rasporedit će se na radno mjesto za koje ispunjava uvjete i ima položen državni ispit propisane razine, a ako nema slobodnog radnog mjesta na koje se državni službenik može rasporediti, odgovarajuće će se primijeniti odredbe ovoga Zakona o stavljanju na raspolaganje

16. Može li se državni službenik kojem je prestala služba po sili zakona, zbog ne položenog državnog ispita, ponovno prijaviti na natječaj za prijam u državnu službu?

Službenik kojemu je služba prestala po sili zakona može se prijaviti na natječaj u državnu službu.

Obrazloženje:

Odredbama članka 54. Zakona o državnim službenicima (NN, broj 155/23), propisano je da u državnu službu ne mogu biti primljene osobe:

- a) protiv koje se vodi kazneni postupak po službenoj dužnosti ili koja je proglašena krivom za kazneno djelo za koje se kazneni postupak vodi po službenoj dužnosti, osim za kazneno djelo koje se odnosi na sigurnost prometa pod uvjetom da za to kazneno djelo nije osuđena na bezuvjetnu kaznu zatvora
- b) kojoj je prestala državna služba zbog teške povrede službene dužnosti, u razdoblju od četiri godine od prestanka državne službe
- c) kojoj je prestala državna služba izvanrednim otkazom, u razdoblju od četiri godine od prestanka državne službe
- d) kojoj je prestala državna služba zbog toga što nije zadovoljila na probnom radu, u razdoblju od dvije godine od prestanka državne službe
- e) kojoj je prestala državna služba jer je ocijenjena ocjenom »ne zadovoljava«, u razdoblju od dvije godine od prestanka državne službe
- f) kojoj je odlukom službeničkog suda izrečena zabrana prijma u državnu službu sukladno ovom Zakonu, u razdoblju za koje je zabrana izrečena.

Nadalje odredba članka 77. st. 2. istog Zakona propisuje obavezne podatke u rješenju o rasporedu kandidata primljenog u državnu službu te između ostalog i podatak o položenom državnom ispitu, odnosno obvezi polaganja državnog ispita propisane razine i rok za polaganje državnog ispita ako ga osoba nije položila.

Slijedom navedenog Zakonom o državnim službenicima nije propisana zapreka za prijam u državnu službu osobe koja nema položen državni ispit, te je izričito propisano da se u rješenju o rasporedu za primljenog kandidata koji nije položio državni ispit utvrđuje obveza i rok polaganja državnog ispita stoga ne postoji zapreka da se na natječaj javi i osoba koja nije položila državni ispit.